

ΕΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΜΑΤΘΙΑΔΗΣ ΣΕΡΡΟ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ

(Επ' εὐκαιρίᾳ τοῦ θανάτου της)

Τὸ τζάκι ἔλαμπε χαρῶπιά μὲς στὸ σκοτάδι ποὺ βασιλευσε στὸ δωμάτιο. Ἡ τρεῖς νέες καθισμένες μπρῶς στὴ φωτιά σάπαιναν, ὄνειροπαρμένες. Ἡ καθεμίᾶ τους φανταζότανε πὸς ἦτανε μόνη, μέσα σὲ μιὰ γλυκεῖα καὶ μεθυστικὴ ἐκμηδένιση. Αἰθανόντουσαν τὴν ἀνάγκη νὰ σωμαίνουν, συγγεντομένες στὸν ἑαυτοῦ τους. Ἡ μιὰ, ξαπλωμένη ράθυμα στὴν πολυθρόνα της, μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ πόδια καὶ μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα, φαινόταν σὰ νὰ κοιμήτανε. Ἡ ἄλλη, τυλιγμένη σ' ἕνα σάλι, ἔχε μαζευτὴ στὴν καρέκλα της καὶ ὄνειροπολοῦσε, μὲ τὸ μέτωπο στυφτό.

Ἡ τρίτη, ἔχε ἀκουμπισμένα τὰ πόδια της στὸ μπροστινὰ σίδερα τοῦ τζακιῦ καὶ ἀνασκήλιζε ὀλοένα, μηχανικά, τὴ φωτιά. Δὲ θὰ μπορούσε νὰ ξεδιαιρέσῃ ἂν ἡ νέες αὐτὲς ἦσαν ξανθὲς ἢ μελαχροινὲς, ὡρορφες ἢ ἀσχημῆς. Μονάχα ἢ ἄκου ἀπ' τὰ φουστάνια τους φαινότανε χροματισμένη ἀπ' τὴν κόκκινη ἀνιάσμη τῆς φωτιάς. Ἦτανε σὺν ἴσῳι μὲς στὸν ἴσῳι.

Ἦστερ' ἀπὸ μιὰ; ὄρας σιωπὴ, ἢ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς νέες ἄρχισε νὰ μιλάει. Δὲ μιλοῦσε ἢ ἕνα ὀριζόμενο πρόσωπο. Φαινότανε σὰ νὰ μιλοῦσε στὸ σκοτάδι. Ἡ φωνὴ τῆς ἦτανε λεπτὴ καὶ ἀδύναμη, ξεφουρτώντας κάπου-κάπου ἀπὸ ἕνα παλιὸ μυστηριακὴ; σπορχῆς :

— Μ' ἀγαπᾶει!... Τὸν γνώρισα κατὰ τρόπο πολὺ παράξενο, στὴν ἐκκλησία ἐνὸς παιδιοῦ νοσοκομείου. Ἡ ἐκκληρίτσα ἦτανε γεμάτη κόσμο. Δυὸ μικρὰ παιδιὰ μεταλάβαιναν γιὰ πρώτη φορὰ. Ἐκεῖνος ἔλεγε τὸ κεράλι στυφτό, μὰ δὲν ξέρω ἂν προσευχότανε.

Ὡστόσο μοῦ φάνηκε σὰ νὰ εἶδα τὰ χεῖλη του νὰ σιγοφιθυρίζουν κάτι... Τὸ πρόσωπό του ἔχε μιὰν ἔκφραση θεϊκῆς γαλήνης.

Ἄξαφνα, σήκωσε τὸ πρόσωπό του καὶ μὲ κῆρυκα μὲ τὰ γαλανά καὶ διαφανὰ μάτια του. Ἔνοιωσε τότε ὅλο τὸ εἶνε μου νὰ πλημμυρίζει φῶς.

...Παρακάλετα ἀμέσως τὸν Θεὸ νὰ μοῦ δώσει θάρρος καὶ νὰ μὴν ἀμαρτήσω μὲ τὸν ἄγνωστο αὐτὸ νέο. Ὅταν τελείωσε ἡ λειτουργία, γονάτισε μπρῶς στὴν Ἁγία τράπεζα, ἔπειτα ὑποκλίθηκε μπροστὰ μου καὶ ἔφυγε. Ἦστερα ἀπὸ λίγα καιρὸ, τῆς Παναγίας, ἔλαβα ἀπ' τὸν ἄγνωστο ἕνα μπουκέτο ἀπὸ κρίνα καὶ τριαντάφυλλα—θαύμα λευκότητος! Καὶ μετὰ δύο μέρες, ἐναντιωμένω στὴν ἐκκλησία τῶν Γερολομίν. Μὲ περιμενε στὴν πόρτα, καὶ μοῦ πρόσφερε τρέμοντας ὀλόκληρος ἀπ' τὴ συγκίνηση, ἁγιασμό. Κάνανε τὸ σταυρὸ μας, μήχημα μῆσα, κάτσαμε ὁ ἕνας μακριὰ ἀπ' τὸν ἄλλον—μὰ κοιτάζομαστε πολὺ συχνά. Ὅταν σκόλασε ἡ ἐκκληρία, μὲ συνάδευσε ὡς τὸ πᾶτι μου, χωρὶς νὰ μοῦ δώσῃ τὸ μπράτσου του. Μόνο τὴ στιγμή ποὺ χωρίζομαστε, μοῦ ἔπιασε δειλὰ τὸ χέρι. Μοῦ στέλνει κάθε μέρα καὶ ἐμπνευσμένα γράμματα—δραματικὰ ποιήματα—γεμάτα ποίηση. Κάθε πρωὶ τοῦ ἀπαντῶ, προσπαθώντας νὰ μεταγγίσω στὰ λόγια μου τὸν ἱερὸ ἐνθουσιασμό, τὸν ἴδιο ἐνθουσιασμό ποὺ τὸν ἐμπνεύσκει καὶ κείνιν διὰν γράφει. Ναί, ἀγαπίομαστε ἐπειδὴ ἀγαπᾶμε καὶ οἱ δύο τὰ ἴδια πράγματα, τὸ χλωμὸ οὐρανὸ, τὶς φθινοπωρινὲς νύχτες, τὶς γαλάξιδες λίμνες διὰν τ' ἀκούμαντα νερά τους ἀντικαθερφερίζουν τ' ἄσπρη τῆς σελήνης, τὰ γχιρίζα μάρμαρα τῶν παλῶν μισογυρομισμένων ἐκκλησιῶν... Ἀγαπίομαστε ἐπειδὴ θέλομα καὶ οἱ δύο ν' ἀποφύγουμε κάθε ἐπίγειο ἐπαφὴ καὶ νὰ ἐξαυλωθοῦμα, ἀνενίζοντας σὲ κάτι ποὺ βρισκεταί ψηλά, πολὺ ψηλά!..»

Ἡ λεπτὴ καὶ ἀδύναμη φωνὴ σάπιασε ξιφικὰ, σὰ νὰ κοουράστηκε ἀπ' τὸν υπερβολικὸ ἐνθουσιασμό της. Καὶ κατεῖς δὲν τῆς ἀποκρίθηκε. Ἦστερα ὅμως ἀπὸ λίγα λεπτὰ τῆς ὄρας, ἡ δευτέρη νέα ποὺ ἔμεινε μὲ στυφτὸ τὸ κεφάλι, ἀναταράχθηκε στὴν καρέκλα της καὶ ἄρχισε νὰ μιλάει μὲ θέρμη καὶ πάθος :

— Μ' ἀγαπᾶει. Τὸν ἀγαπῶ καὶ γώ... χωρὶς νὰ ξέρω τὸ πὸς καὶ τὸ γιατί. Εἶνε ὡρορφος — φλογερὸς, ἄγριος, ρωμαλεὸ ὄραλος... Τὰ μαλλιά του σκεπάζουν τὸ μετωπὸ του καὶ μονάζουν σὰ χαιτὴ λιονταριοῦ. Τὰ μαῖστα μάτια του εἶνε παράξενα. Τὸν συνάντησα γιὰ πρώτη φορὰ στὸ θέατρο. Σ' ὅλη τὴν παράστασι, ἐνοιόμωθα τὰ βλέμματά του νὰ μᾶγγίζουν καὶ ν' ἀρίνουν πάνω στο πρόσωπό μου, στὸ λαϊκὸ μου, στοὺς ὄλους μου, στὰ μπράτσα μου, στ' ἰγνάτια φλογεροῦ πάθους. Μοῦ φαινότανε σὰ νὰ μὲ κρατοῦσε μαγνητισμένη. Τὸ κεφάλι μου ἦτανε βαρὺ σὰ μολύβι καὶ ἡ καρδιά μου χτυποῦσε δυνατὰ. Ἀάκωντα τὸ μαντίλι μου. Ἐκεῖνος τὸ ἔχε προσέξει αὐτὸ—καὶ τὸ πρόσωπό του ἔχε πάρει θριαμβευτικὴ ἔκφραση χαρᾶς. Ὅταν τελείωσε ἡ παράστασι μὲ περιμενε κάτω, στὴ σκάλα, καὶ τὴ στιγμή ποὺ περνοῦσα ἀπὸ μπροστὰ του, τὸλμησε νὰ πιάσῃ καὶ νὰ μοῦ σφιχτῇ τὸ χέρι. Ὅλη τὴ νύχτα τὴν περῶσαμε ἐγὼ στὸ μεταλλικὸ καὶ κείνος

κάτω ἀπ' τὸ παράθυρό μου. Χιόνιζε... Μὰ δὲν καταλαβαίναμα κληθλοῦ τὸ κρῶ...

...Ἀπὸ τότε ἡ ζωὴ μου ἔγινε θύελλα πόθων, τριγυμῖα ἐπιθυμιῶν, ἄβυσσος πονειμένον ἡδονῶν. Μοῦ γράφει τακτικὰ. Καὶ τὰ γράμματά του εἶνε λιγύλογα, μὲ φράσεις σύντομες καὶ κορτές σὶ μαχαιριῶς —μὲ φράσεις ποὺ λές καὶ εἶνε φτιαγμένες ἀπὸ σάρκα καὶ αἷμα, ποὺ πυρπολοῦνται ἀπ' τὴ μαυιασμένη φλόγα τοῦ ὕστατου πάθους!...

...Κ' οἱ δύο μας βασανίζομαστε τρομερὰ, σὺν ζολασμένωι, ἀπ' τὸν ἔρωτά μας. Κατακοιλῶμα καὶ οἱ δύο —μεθυσμένοι ἀπὸ πόνο καὶ χαρὰ— σὲ μιὰ κατηφορίᾳ, καὶ τίποτα πὰ δὲν μπορεῖ νὸ μᾶς συγκρατήτῃ. Ἐχομα καὶ οἱ δύο τὴν ἴδια ἀλλόκοτη καὶ παθολογικὴ προτίμησι γιὰ τὸ κόκκινο χρώμα, γιὰ τὰ πένθημα καὶ τραγικὰ πράγματα, γιὰ τὰ αἰατοβριμένα ἡλιοβασιλέματα, γιὰ τὰ ἄλινα γλυκοχαρῶματα, γιὰ τὰ δυνατὰ ἄρωματα, γιὰ τὴν πεταλοῦδες ποὺ γυρνᾶνε γύρω ἀπ' τὴ φλόγα τοῦ κρῶ, ὡς ποὺ νὰ κάρνουν τὰ φτερά τους... Ἀγαπίομαστε! Εἶνε ὁ ποιητὴς καὶ μοῦ κ' ἔμειν ἡ μουσα του.

Ἦστερ' εἶνε κοντὰ μου, χύνει ἀπ' τὴν ἔρωτικὴ παραφορὰ του φλογερὰ δάκρυα. Ὅταν εἶμα κοντὰ του, ξαναβρίσκω τὴν εὐθυμία μου. Καὶ γιὰ ἕνα πρᾶγμα μόνάχα θέλομα νὰ ζοῦμα : Γιὰ τὸν ἔρωτα! Ἐχομα γνωρίζει μαζὺ τὴν ἀγωνία, τὰ λαβῶματα τῆς καρδιάς, τὶς φαρμακερὲς ἐγνοιας, τὶς δυνατὲς ἀνατομικὲς ποῦ σὲ πᾶνουν διὰν ἐγγιζεις ἕνα ἀγαπημένο χέρι, τὴν ἀπογνώσῃ, τὴν ἀπελπισία. Καταστρέφω τὴ ζωὴ του — καὶ κείνος τὴ δική μου...»

Καὶ σάπιασε ἀποτομα, καὶ αὐτὴ χυβύοντας τὸ πρόσωπο μῆς στὰ χεῖρα της. Τότε ἄρχισε νὰ μιλάει καὶ ἡ τρίτη, μὲ ἡσυχὴ καὶ μονότονη φωνή :

— Μ' ἀγαπᾶ. Τὸν ἀγαπῶ καὶ γώ. Μοῦ λέει, τοῦλάχιστο κάπου-κάπου πὸς μ' ἀγαπᾶει. Μὰ οὔτε μεῖς οἱ ἴδιοι δὲν εἴμασθε βέβαιοι ἂν ἀγαπᾶμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον... Εκείνος δὲν πιστεψε ποτέ του στὴν ἀγάπη. Μὰ καὶ γώ δὲν πολὺπισ εἴωμ σ' αὐτήν, ἀπ' τὴν ἐποχὴ ποὺ μ' ἔκανε κείνος νὰ χάσω τὴν πίστη μου. Τὸν εἶδα κάποιος ψυχρὴ καὶ μεγαλοχολικὴ μέρα, στὴν αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τῆς Ἀκαδημίας, ἐνὸς κάποιος ξαναμμένος καθηγητῆς προσπαθοῦσε ἀπ' τοῦ Βήματος, νὰ κἀνῃ τὸ κοινὸ νὰ ἐνθουσιαστῇ γιὰ κάτι ποὺ δὲν ἐνθουσιαζε οὔτε καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιο. Ξαφνικὰ, τὸν βλέπω νὰ γυρνᾶν πρὸς τὸ μέρος μου καὶ νὰ μοῦ λέη :

— Γι γελοῖα πράγματα εἶνε αὐτὰ!...

— Τρομακτικῶς γελοῖα! τοῦ ἀποκρίθηκα.

Ἐγινε τότε μιὰν ἔλαφρὴ ὑποκλίση μὲ τὸ κεφάλι του. Χάρηκε ἐπειδὴ βρῆκε μιὰ γυναίκα κοῦ καὶ ἀδιάφορῃ σὺν τ' ἐκεῖνον.

...Δὲν ἔχομα ἄλληλογραφία, ἐπειδὴ δὲ δώσαμε καμμιὰ σημασία στὰ ἔρωτικὰ γράμματα. Ποτέ του δὲν μοῦδωσε ἕνα λουλοῦδι, ἕνα βιβλίον—ἔστω καὶ τὸ παραμικρὸ δόρο. Μοῦ λέει μονάχα πὸς ὅλα αὐτὰ δὲ χρησιμεύουν σὲ τίποτα καὶ πὸς τελειώνουν, πάντα, ἀδόξως, τὸ στάδιό τους στὸν τενεκὲ μὲ τὰ σκουπίδια. Ὅταν τοῦ λέω πὸς τὸν ἀγαπῶ, χαμογελάει μὲ δυσπιστία καὶ μοῦ ἀποκρίνετα :

— Εἶνε περιττὸ νὰ προσπαθῆς νὰ μὲ πείσῃς... Δὲν εἶ πιστεῖω.

Καὶ διὰν θέλω νὰ τοῦ κάνω ὄρκου πὸς τὸν ἀγαπῶ, μὴγῆτι καὶ γέλοια καὶ προσθῆτε :

— Μὴν ὀρκίζεσαι, γιατί οὔτε σὺ ἢ ἴδια δὲν εἶσαι ἀίγουρη ἂν μάγαπᾶς. Ἦσως μάλιστα νὰ μὴ μ' ἀγαπᾶς καθόλου...

Ποτέ μου δὲν τὸν ἔχω δεῖ νὰ κοκκινίῃ ἢ νὰ κινεῖν. Δὲν πολυσοκοῖζεται καὶ ἂν κάνει μέρες νὰ μὲ δῆ, καὶ διὰν μὲ ξαναβλέπει δὲν δείχνει καμμιὰ προθυμία νὰ κάτῃ κοντὰ μου. Δὲν μοῦ σφιγγεῖ τὸ χέρι, δὲ μοῦ προσφέρει τὸ μπράτσου του. Ὁ μόνος τρόπος ἐκδηλώσεώς του ἦταν τὸ χαμόγελο του — τὸ κρῶ καὶ ἄργὸ χαμόγελό του. Ποτέ του δὲν ἐνθουσιαζέτα. Τίποτε δὲν τὸν συγκινεῖ. Δὲν καταλαβαίναμα τίποτα ἀπὸ τέχνη οὔτε καὶ ἀπὸ πολιτικὴ. Δὲν καταλαβαίναμα τὴ γοητεία τῆς σιωπῆς καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἀρνέταί κάθε τι ποὺ πιστεῖται φαντασικὰ ὀλος ὁ ἄλλος κόσμος. Ἦστερῆριζε πὸς ὅλα σ' αὐτὸν τὸν κόσμο —καὶ ἢ ἀρετῇ, καὶ ἢ ἀγάπῃ, καὶ αὐτὴ ἢ φύσῃ ἀκόμα — εἶνε ἕνα ἀπατηλὸ φέμμα...

... Εἶνε δυνατὸς, γερός, ὄρατος. Τὰ μάτια του εἶνε γχιρίζα σὺν ἀσπίδι καὶ ἀντικαθερφερίζουν ὅλη τὴν αὐτιγυία τῆς μεταλλικῆς ψυχῆς του. Καὶ μοιάζει, ἀληθινὰ, μὲ τ' ἀσπίδι. Σπᾶει —μὰ δὲ λυγᾶει... Τὰ δάκρυα καὶ οἱ ἀναστεναγμοὶ δὲν μποροῦν νὰ μαλᾶξουν τὴν καρδιά του...

Ἀπ' τὴν ἐποχὴ ποὺ τὸν γνώρισα, ἢ ψυχὴ μου ὄλλαξε οῦνὶκά καὶ ἔγινε ὀμοια μὲ τὴν δική του... Καὶ διὰν συνέχομαι καὶ τὸν ρωτῶ μάγανᾶκησι : —Μὰ γιατί, ἐπὶ τέλους, μάγαλᾶς ;, ἐκεῖνος τὰ χεῖνα, κοινοστεκεταί λίγο καὶ μοῦ ἀποκρίνεταί χαμογελώντας : —«Ποῖος ξέρει!... Τίποτα δὲν μποροῦμα νὰ ξέρωμα σὲ τὸντασεν ἔδω τὸν

ΑΠ' ΤΙΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΣΥΖΥΓΩΝ

Μία συμβουλή του Σωκράτη. — ... Και μία γνώμη του Διογένη. — 'Αξιζει νά... μοιράζε'ται ή ζωή; — Γάμος, ή... ένοιικίσεις... — 'Ο Λούθρος και ή φλυαρία τής γυναίκας του. — 'Ένα παράξενο έπιτύμβιο. — 'Η άγωνία μιάς κοσμικής κυρίας.

— Τι με συμβουλεύεις; Νά παντρευθώ ή νά μείνω άνύπανδρος; έρωτήσε κάποτε, τόν Σωκράτη ένας φίλος του.

— 'Ότι κι' άν κάμης, θά μαναοήσης! τού άπάντησεν ό σοφός.

— Δέν μιάς λές, Διογένη, έρωτήσαν κάποτε τόν περίφημο κυνικό φιλόσοφο. Σε ποιά ήλικία πρέπει νά παντρεύεται κανείς;

— 'Όταν είνε νέος είνε πολύ ένωρίς, κι' όταν γεράση είνε πολύ άργά, άπάντησεν ό Διογένης.

'Ο στρατάρχης ντέ Γκασσιόν, όταν τόν έρωτούσαν γιά ποιό λόγο εχεν άπορρήσει όλες τίς προτάσεις γάμου πού τού εχχαν κάμει άπαντούσε:

— Δέν βρίζω πώς ή ζωή τού άνθρώπου είνε τόσο μεγάλη, ώστε νάχη τό δικαίωμα νά χαρίση κανείς τήν μισή σε μιά γυναίκα!...

'Ο πρίγκηπ ντέ Λίγν έλεγεν ότι ό θεσμός τού γάμου έπρεπε νά μετατραπή σ' ένα είδος πολυετούς ένοιικίσεως τής συζύγου, με δικαίωμα τού ένοιικιαστού νά άγοράξη τό ένοιικιζόμενον έναν τό εύροσε τού γούστου του!

'Ο μέγας ζωγράφος Σουρέλ ήταν εύτυχέστατος ως σύζυγος. Περιέγραφε δε ως έξης τήν πρώτη του συνάντηση με τή μέλλουσα γυναίκα του:

«Καθόταν κοντά στό παραθύρι και έμπάλωνε κάλτσες. Μόλις τήν είδα ένωισα μία βαθειά συγκίνηση. 'Ο θεός μ' έστειλεν εδώ, ακέφιχα. Νά ποιά γυναίκα χοιριάζεται σ' έμένα πού ό κάλτσες μον είνε διακόκτες τρούπης!...»

'Ο Λούθρος, γιά νά γλυτώνη από τήν άδιάκοπη φλυαρία τής συζύγου του Κέθας πού δέν τήν άφηνε νά έργασθή, άναγκαζόταν και κατάφευγε στό έξης τέχνασμα:

'Επήγαινε κι' έπαιρνε από τήν κουζίνα, φρούκι και βούτυρο, γιν νάχη νά τρώη και κατόπι κλειδωνόταν μες στό γραφεύο του, φροντίζοντα, φυσικά, νά κουβή κιλά τό κλειδί. 'Έτσι έμεινε, έργαζόμενος άνενόηχτα, επί τρεις-τέσσερες μέρες... Και δέν άνοιγε τήν πορτα παρά μόνον όταν ή γυναίκα του, έχοντας χάσει πιά τήν έπομονή της, τόν άπειλούσε πώς θά φώναζε τόν σιδηρουργό νά σπάση τήν κλειδαριά!...

'Ο πρίγκηπ ντέ Κοντί ήταν τρομερά άτυχος. Κάποτε έπρόκειτο νά ταξιδεύη μόνος του, γιά μιά του ύπόθεση. Τήν ώρα πού άποχαιρετούσε τήν γυναίκα του, τής είπε χαριεντιζόμενος:

—Φρόντισε νά μη με άπατήσης έν όση θά λείπω... —Μπορείς νά είσαι ή τυχος, φίλε μου, τού άπάντησε ή πριγκίπισσα. Δέν αισθάνομαι τήν όρεξη νά σε άπατήσω παρά μόνον... όταν σε βλέπω!...

Στό νεκροταφείο τών Παρισίων, ένας άπαρηγόρητος σύζυγος εχχε χαράξει τήν έξης φράση, επάνω στην πλάκα τού τάφου τής γυναίκας του:

«Τά δάκρμά μου, άλλοιμονο, είνε άδύνατον νά σε άναστήσουν... Κι' από τότε πού τίνωισα αυτό, όιο κλαίω... Κλαίω... Κλαίω!...»

'Ένας γιατρός εχχε βγη κάποτε μαζί μ' ένα φίλο του. Στο δρόμο συνήντησαν έξαφνα μιά όμορφη κυρία. 'Ο γιατρός έπευσε τότε νά στρέψη στό πρώτο σοκάκι, γιά νάποφύγη νά βρεθή αντιμετώπος μαζί της.

'Ο φίλος του, κατάπληκτος, τήν ρώτησε γιά ποιό λόγο θέλησε νά τήν άποφύγη.

— 'Εκουράρισε τόν άνδρα της στην τελευταία του άρρώστια, άπάντησεν ό γιατρός.

— Και εχχες τήν άτυχία νά τόν άφήσης νά πεθάνη;

— Τούναντιόν, τόν έδωσα!...

«Και τότε μένομε κ' όι δού σιωπηλοί και σεπτικοί, μες στην άπέραντη άμφιβολία τής ψυχής πού έχασε κάθε χυμό ζωής!...»

'Η σιωπή αλώθηκε και πάλι βαρεία και καταθλιπτική— στό σσιοτεινό δομάτιο, όπου όι τρεις διαφορετικοί έρωτες τών γυναικών έκείνων εχχαν έρθει σε τρομερή σύγκρουση.

«Και όμως, ή τρεις έκείνες γυναίκες εχχανε άγαπήσει, χωρίς νά τό ξέρουν, τόν ίδιο άντρα!...

Μετάφραση Ν. 'ΑΔ.

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΟΦΟΙ

ΕΝΑΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΒΡΑΧΜΑΝ

'Ο Δημήτριος Γαλανός και ή περιπετειώδης ζωή του. Ταξείδι στην Ιερή Μπενασές. Πώς τόν ύπεδέχθησαν όι ιερείς τών 'Ινδών. Σαρκάντα πρώτων μελέτη! 'Η 'Ελληνικότης τής ψυχής του. 'Η διαθήκη του.

Τήν εποχή πού όι 'Ελληνες έδούλευαν στους Τούρκους ένας μορφωμένος 'Αθηναίος άπεράσισε νά ταξιδεύη στη μακρονή χώρα τών 'Ινδίων και νά μνηθί έκει στά μυστήρια τής 'Ινδικής φιλοσοφίας. Πρόκειται γιά τόν περίφημο Δημήτριο Γαλανό, τού όποίου ή ζωή ήταν άληθινό μυθιστόρημα.

'Ο Γαλανός γεννήθηκε στά 1760, έσπούδασε στό ιστορικό σχολείο τού Νέεζα, έπειτα στό Μετσόλογο κι' άργότερα στην Πάτμο. Τέλος άνεχώρησε γιά τήν Κωνσταντινούπολη, προσκαλεσμένος από τό θεο του Γρηγόριο, Μητροπολίτη Καισαρείας.

'Ο θεός του τόν παρεκίνησε νά γίνη κληρικός, άλλ' ό Γαλανός φλεγότανε από τόν πόθο τών ταξιδιών και κινήθησε, έπειτα από διάφορες περιπέτειες, νά φτάση στις 'Ινδίες και νά γίνη δάσκαλος τού συγγενούς του Κωνσταντίνου Παντελή. Από τας 'Ινδικές έργασε τακτικά στους γονείς του πού έμειναν στις 'Αθήνας. Μιά φορά όμως τό χρόνο λάβαιναν γράμμα του, γιατί, τά ταχυδρομεία βρισκόνταν, σε νηπιώδη κατάσταση έκεινον τόν καιρό...

Στις 'Ινδίες ό Γαλανός έδίδασκε τήν 'Ελληνική γλώσσα και έδίδασκε τήν 'Αγγλική, τήν Περσική, άλλες 'Ασιατικές γλώσσες και τή Σανσκριτική.

Στό μεταξύ έμαθε ότι τά μυστήρια τής 'Ινδικής φιλοσοφίας έδιδάσκοντο στην Ιερή πόλη Μπενασές από μεγάλους βραχμάνους μέσα στη μεγαλειότητα Παγόδα (νάο) τών 'Ινδίων. Τήν εποχή έκείνη ό Γαλανός εχχε άποκτήσει κάποια περιουσία, και άπεφάσισε νά τήν χρησιμοποιήση γιά τό σκοπό του. Κατάθετει λοιπόν τήν περιουσία του σε μιά Τράπεζα τής Καλκούτας και πηγαίνει στην Μπενασές. Οί Βραχμάνες ύποδέχτηκαν με χαρα τόν 'Ελληνα αυτόν πού μιλούσε τόσο καλά τήν Ιερή τους γλώσσα, τήν άγνωστή και σ'αυτούς τούς 'Ινδούς, εκτός τών σοφών. 'Ο Ληήτριος Γαλανός φορετ τη σερνή στολή τών βραχμάνων, οδηγείται στη Μεγόλη Παγόδα και κινείται εις τά μυστήρια τού Βραχμανισμού μετα λαμπρή τελετή.

Σαρκάντα όλόκληρα χρόνια έζησε τήν άσκητική ζωή τού βραχμάνου ό 'Αθηναίος φιλόσοφος, βυθισμένος σε μελέτες. Και κατέληξε νό θεωρείται από μέν τούς άποίους 'Αγγλούς ό σοφώτερος τής 'Ινδικής έπιστήμης, από δε τούς βραχμάνους συναδέλφους του <θ ε ι ο ς ά ν ή ρ >.

Ενώ ό Γαλανός μετέφραζε στην 'Ελληνική τά 'Ινδικά Ιερά βιβλία, δέν έλημονούσε και τούς συγγενείς του. Τους έστειλε όμωένα χρήματα και παρακινούσε τούς πιο νέους άπ' αυτούς νάρθουν νά τόν βοηθν στις 'Ινδίες γιά νά σπουδάσουν και αυτοί.

'Ένας άνηψιός του όνόματι Παντελής Γαλανός άπεφάσισε νά ύτακούση στό θεο του και εξαείδεψε στις 'Ινδίες, μόλις όμως έφθασε στην Καλκούτα έλαβε διαταγή τού θεο του νά παρμεινή έκει, γιά νά σπουδάση πρώτα τήν αρχαία 'Ελληνική κοντά σ' έναν διάσημο 'Ελληνιστή όνόματι 'Ανανία νά μάθη δε καλά και τήν 'Αγγλική. Συγχρόνως ό Γαλανός έγραφε στον άνηψιό του ότι μόλις ή περιουσία του τό έπιτρέψουν θά έρχοταν και αυτός στην Καλκούτα και νά έπιστρέψουν μαζί στις 'Αθήνας. Μέσα στην ψυχή τού 'Αθηναίου σοφού έζησε πικρή ή νοσταλγία, κή φωνή του γενεθλιού χρώματος.

Τά παραπάνω συνέβαιναν τή 1822. 'Αλλά μόλις πέμισε ένα έτος από τότε πού εχχε 'ρθεί ό Παντελής στην Καλκούτα ό θεός του — πού ήταν τότε τό έπίνω— έπεσε άρρωστος. Είδοποιήσε τόν άνηψιό του νά πάη άμέσως στη Μπενασές, άλλ' ό Παντελής δέν τόν έπρόφτασε ζωντανό. 'Ο Δημήτριος Γαλανός άπέθανε τήν 31 Μάϊου, στις 7 μ. μ.

Οί 'Ινδοί Βραχμάνες τή φορά αύτή έχασαν τή φιλοσοφική τους άπάθεια και ήσαν άπαρηγόρητοι γιά τό θάνατο τού σοφού διδάσκαλου τών. Τον εκήθισαν με τήν 'Ινδική ιεροτελεστία και στην πλάκα τού τάφου του έγραψαν 'Ινδιστί:

«'Ενθάδε κείται Δημήτριος Γαλανός ό 'Αθηναίος

Νίλιες χιλιάδες άχ'!»

'Από τή διαθήκη τού Γαλανού φαίνεται ή 'Ελληνικότης τής ψυχής του. Αρχίζει με τό «Είς τό όνομα τού θεοού 'Αμνή» και άφου κληροδοτεί διάφορα ποσά «δίδει και χοιρίζει εις τήν κυριότεραν 'Ακαδημία των 'Αθωνών» τή μισή περιουσία του και άκομή όλα τά Σανσκριτικά βιβλία του, τίς χειρόγραφες μεταφράσεις του και ένα λεξικό πού εχχε συντάξει. Τό χρηματικό αυτό ποσό ήταν 39.000 δραχμές, έσοδευτηκε δε γιά τό χρεώμα τού 'Εθνικού Πανεπιστημίου.

'Ο Γαλανός μετέφρασε στην 'Ελληνική τά 'Ινδικά Ιερά βιβλία, τή Βαλαβαράτα, τή Μαχαβαράτα, τή Βιχίβατά, τή Γίτα, τήν 'Ιτιχασασαμουσάτι, τή Δούργα, τήν Πανσάταντρα, τή Γαγγού Βάντσο, τά φιλοσοφικά έργα τού Β.σιλεύς Βιτσιραχτή, τή 'Σουομι γανωμάκ και ήθικών» τού Σανατάι, τή «Πινδύτορα» τού Ζαγνάβια κλπ. Πρωτότυπα έργα άφηε ενά βραχμανικό σύγγραμμα χωρίς τίτλο, λεξικό Περσικό, Βραχμάνικό, 'Ελληνικό και 'Αγγλικό και πολλά άλλα.